

Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Dôvodová správa

Všeobecná časť

Súčasne platný zákon o rozpočtových pravidlách, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 1996, v súlade s vymedzeným predmetom úpravy sa zaoberá hlavne štátnym rozpočtom ako základným ekonomickým nástrojom finančnej politiky štátu. Zameriava sa hlavne na rozpočtový proces od zostavovania štátneho rozpočtu, jeho schvaľovania, vykonávanie rozpočtových opatrení. V rámci nakladania s verejnými prostriedkami sa sústreďuje na prostriedky štátneho rozpočtu. Zmeny v spoločnosti od roku 1996, prísun predvstupových finančných nástrojov, príprava na členstvo v Európskej únii vo vzťahu k rozpočtu Európskej únie, zabezpečenie medzinárodnej porovnateľnosti ekonomických údajov z hľadiska vyčíslenia schodku v rámci verejnej správy a v neposlednom rade reforma verejnej správy si vynútili každoročné čiastkové úpravy tohto základného finančného predpisu, celkovo má zákon 17 noviel (18. je v legislatívnom procese).

Návrh nového zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy oproti platnej právnej úprave obsahuje tieto najdôležitejšie zmeny:

1. Všeobecnú a ucelenú úpravu nakladania s verejnými prostriedkami, jednotnú a všeobecne platnú definíciu sektora verejnej správy v právnom poriadku Slovenskej republiky a prostredníctvom nej vymedzenie verejných prostriedkov v súlade s platnými medzinárodnými štandardami – metodikou ESA 95.
2. Zavedenie rozpočtovania orientovaného na výsledky ako integrálnu súčasť rozpočtového procesu pri zostavovaní a realizácii štátneho rozpočtu.
3. Zavedenie viacročného rozpočtovania v celej verejnej správe. Rozpočtované príjmy a výdavky rozpočtu verejnej správy sa rozpočtujú za štátny rozpočet a rozpočty ostatných subjektov verejnej správy na tri rozpočtové roky. Rozpočet verejnej správy na ďalšie dva rozpočtové roky nasledujúce po rozpočtovom roku, na ktorý sa predkladá zákon o štátnom rozpočte je orientačný a spresňuje sa v ďalšom rozpočtovom roku. Štátny rozpočet, ako súčasť rozpočtu verejnej správy bude spracovaný v programoch – rozpočtovanie orientované na výsledky.
4. Zavedenie pravidla, podľa ktorého rozpočtované prostriedky štátneho rozpočtu na príslušný rozpočtový rok, ktoré bude možné čerpať v nasledujúcom roku, budú výdavkom toho rozpočtového roka, v ktorom budú skutočne použité. Zároveň sa zavádza systémová možnosť čerpania finančných prostriedkov na kapitálové výdavky, prostriedky Európskej únie vrátane spolufinancovania zo štátneho rozpočtu aj v nasledujúcich rokoch za podmienok ustanovených zákonom, ako aj možnosť použiť bežné transfery poskytnuté konečnému používateľovi v poslednom štvrtroku a to až do konca prvého štvrtroku nasledujúceho roka.
5. Ustanovenie zásady, že návratné zdroje financovania možno poskytovať len z finančných aktív, nie z výdavkov štátneho rozpočtu a naopak všetky finančné prostriedky z návratných zdrojov financovania sú zdrojom štátnych finančných aktív a nie sú súčasťou príjmov štátneho rozpočtu.
6. Zníženie počtu rozpočtových kapitol v rámci triedenia príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu z hľadiska organizačného v nadväznosti na návrh reformy ústredných orgánov štátnej správy.

7. Nové vymedzenie porušenia finančnej disciplíny oproti súčasnému vymedzeniu porušenia rozpočtovej disciplíny. Vymedzenie porušenia finančnej disciplíny vrátane sankcionovania sa vzťahuje rovnako na všetky subjekty verejnej správy, pričom rozsah pôsobnosti pri výkone finančnej kontroly a dozoru štátu sa ponecháva na zákon o finančnej kontrole a osobitné právne predpisy, ktoré vymedzujú kontrolné pôsobnosti ako aj pôsobnosti orgánov dozoru štátu v rámci verejnej správy.

8. Z pohľadu vymedzenia sektora verejnej správy zosúladienie s metodikou ESA zriaďovanie a existenciu príspevkových organizácií štátu, obce a vyššieho územného celku v súlade s pravidlom 50 % – kritéria pre rozlíšenie trhových a netrhových výrobcov – príspevkové organizácie môžu byť len také organizácie, ktorých menej ako 50 % výrobných nákladov je pokrytých tržbami.

Návrhom nového zákona o rozpočtových pravidlách pre verejnú správu sa v záujme komplexného riešenia rozpočtového procesu v celom sektore verejnej správy v súlade s jednotnou metodikou platnou pre Európsku úniu zabezpečuje súlad s dotknutými osobitnými zákonmi ďalšími článkami návrhu zákona.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky a s inými zákonmi, ako aj s medzinárodnými dokumentmi. Problematika návrhu zákona nie je prioritou aproximácie práva podľa čl. 70 Európskej dohody o pridružení a nie je ani prioritou podľa Bielej knihy.

Rozpočtová problematika je v práve Európskych spoločenstiev upravená nariadeniami Rady a rozhodnutiami Komisie. Podľa čl. 6 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii rešpektuje národnú identitu členských štátov.

Dôsledky na štátny rozpočet, zamestnanosť a na tvorbu pracovných miest:

Predložený návrh nemá finančný dopad na štátny rozpočet, na rozpočty obcí a rozpočty vyšších územných celkov. Nemá ekonomický, environmentálny vplyv ani vplyv na zamestnanosť. Návrh tiež nemá dopady na boj proti kriminalite a terorizmu. Z uvedeného dôvodu sa doložka finančných, ekonomických, environmentálnych vplyvov a vplyvov na zamestnanosť nevypracováva.

Návrh zákona bol predložený na rokovanie Rady hospodárskej a sociálnej dohody Slovenskej republiky dňa 5.4.2004.

Osobitná časť

K Čl. I

K § 1

V prvom ustanovení návrhu zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy sa definuje predmet a rozsah úpravy zákona. Nové rozpočtové pravidlá verejnej správy sú všeobecnou právnou normou, upravujúcou rozpočet verejnej správy ako celku, pričom sa kladie dôraz na štátny rozpočet. Predmetom úpravy sú finančné vzťahy a s nimi súvisiace vzťahy medzi všetkými subjektami verejnej správy navzájom, vrátane vzťahov k subjektom územnej samosprávy, pričom neodlučiteľnou súčasťou sú i vzťahy subjektov verejnej správy k ostatným subjektom. Predmetom úpravy je i rozpočtový proces, ktorý zahŕňa tvorbu rozpočtu verejnej správy ako hlavného nástroja medzinárodného porovnávania ekonomickej úrovne jednotlivých členských krajín Európskej únie vrátane prístupujúcich štátov, ďalej tvorba štátneho rozpočtu ako základnej zložky verejného rozpočtu, pravidlá rozpočtového hospodárenia, problematika záverečného účtu verejnej správy ako obrazu hospodárenia s prostriedkami štátneho rozpočtu a ostatných subjektov rozpočtu verejnej správy.

Zákon upravuje osobitosti postavenia ministerstva financií Slovenskej republiky v rozpočtovom procese a jeho úlohy v povstupovom období.

Upravuje i problematiku zriaďovania a hospodárenia rozpočtových a príspevkových organizácií vo všeobecnosti, t.j. štátnych, obecných rozpočtových a príspevkových organizácií ako aj rozpočtových a príspevkových organizácií vyšších územných celkov.

Tento zákon sa vzťahuje na nakladanie s finančnými prostriedkami vo verejnej správe, t.j. upravuje nakladanie s verejnými prostriedkami a v nadväznosti na uvedené dodržiavanie finančnej disciplíny subjektov verejnej správy ako vyššieho stupňa rozpočtovej disciplíny.

K § 2

V ustanovení § 2 sú definované pojmy na účely tohto zákona. Novým terminologickým pojmom sú verejné prostriedky.

Verejné prostriedky možno charakterizovať ako všetky finančné prostriedky, s ktorými hospodária subjekty verejnej správy, t.j. okrem prostriedkov rozpočtovaných v rozpočtoch subjektov verejnej správy sú verejnými prostriedkami aj všetky granty, tuzemské aj zahraničné, iné prostriedky zo zahraničia, darované prostriedky, tržby za výkony.

Verejnými prostriedkami sú i prostriedky poskytnuté z Európskej únie Slovenskej republike, ktoré sa ďalej budú poskytovať konečným prijímateľom prostredníctvom platobného orgánu, prostriedky, ktoré majú byť odvedené do rozpočtu EÚ ako aj prostriedky z predvstupových nástrojov, čo je upravené v § 37 ods. 7.

Oproti doterajšej právnej úprave sa pojem záväzný ukazovateľ navrhuje vždy limit výdavkov štátneho rozpočtu na program vlády alebo časti programu vlády. Záväznými ukazovateľmi sú aj zámery a vybrané ciele programu vlády a tie príjmy kapitol štátneho rozpočtu, o ktorých to ustanoví zákon o štátnom rozpočte. Ďalším záväzným ukazovateľom sú limity výdavkov, ktoré ustanoví zákon o štátnom rozpočte alebo ktoré podrobnejšie rozpíše ministerstvo financií pre správcov kapitol alebo ďalšie záväzné ukazovatele, ktoré určí zriaďovateľ.

V nadväznosti na úpravu finančných vzťahov k Európskej únii upravených v šiestej časti návrhu zákona sa do pojmov zavádza pojem „prostriedky Európskej únie“, ktorými sa rozumejú len tie prostriedky EÚ, ktoré budú prechádzať cez príjmy a výdavky štátneho rozpočtu, t. j. zo záručnej sekcie EAGGF, zo štrukturálnych fondov s výnimkou prostriedkov na program INTERREG B a C a Kohézneho fondu. Za verejné prostriedky sa v súlade s § 37 ods. 7 považujú aj predvstupové prostriedky. Ďalším novým pojmom sú odvody Európskej únii, ktorými sa rozumejú prostriedky odvádzané Slovenskou republikou do rozpočtu EÚ ako vlastné zdroje EÚ (zdroj založený na HNP a DPH, korekcia Veľkej Británie, clo, odvod z produkcie cukru a poľnohospodárske poplatky).

K § 3

Definovaním subjektov verejnej správy sa legislatívne zabezpečuje použitie Európskeho systému účtov (ESA 95) v podmienkach Slovenskej republiky. Inštitucionálne sa vymedzuje verejná správa podľa ESA 95. Zaraďovanie subjektov do príslušných sektorov ekonomiky a podmienky pre zaraďovanie subjektov do sektora verejnej správy a vykazovanie údajov na aktuálnej báze metodicky upravuje príručka *Európsky systém účtov – ESA 95* a jej doplnok *Príručka vládneho deficitu a dlhu*. *Nariadenie rady č. 2223/1996* nariaďuje členským štátom zostavovať národné účty v súlade s ESA 95. Určovanie metodiky vedenia systému národných účtov a zostavovanie národných účtov je v pôsobnosti Štatistického úradu SR v súlade so zákonom č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike.

K § 4

Navrhované ustanovenie zavádza viacročné rozpočtovanie do celého sektora verejnej správy. Rozpočet verejnej správy sa zostavuje za štátny rozpočet a rozpočty ostatných subjektov verejnej správy najmenej na tri rozpočtové roky. Rozpočet verejnej správy na ďalšie dva rozpočtové roky, nasledujúce po rozpočtovom roku, na ktorý sa predkladá zákon o štátnom rozpočte je orientačný a spresňuje sa v ďalšom rozpočtovom roku.

V návrhu tohto ustanovenia sa upravuje spôsob vykazovania rozpočtu verejnej správy v jednotnej metodike platnej pre Európsku úniu, t.j. ustanovuje, ktoré finančné operácie v rozpočtoch subjektov verejnej správy sa nezapočítavajú do časovo rozlíšených príjmov a výdavkov. Definuje sa schodok a prebytok verejnej správy v jednotnej metodike Európskej únie ako záporný, resp. kladný rozdiel medzi časovo rozlíšenými príjmami a výdavkami.

V súlade s už spomínanou metodikou platnou pre Európsku úniu možno rozpočtovaný schodok/prebytok charakterizovať ako základný ukazovateľ v Slovenskej republike. Vzhľadom k tomu, že ide o ukazovateľ medzinárodne hodnotený a porovnávaný, predstavuje kľúčovú veličinu rozpočtu verejnej správy. Vykazuje sa v Sk ale aj ako podiel na hrubom domácom produkte.

V rozpočte verejnej správy sa uplatňuje rozpočtová klasifikácia. Zákon ustanovuje povinnosť uplatňovať rozpočtovú klasifikáciu pre všetky subjekty verejnej správy. Rozpočtovú klasifikáciu tvorí druhová, organizačná, ekonomická a funkčná klasifikácia. Prvé tri klasifikácie vydáva ministerstvo financií svojim opatrením a slúži na identifikáciu príjmov, výdavkov, finančných operácií ale aj k identifikácii druhu rozpočtu a organizačnému zatriedeniu. Funkčnú klasifikáciu vydáva Štatistický úrad vyhláškou v súlade so zákonom o štátnej štatistike, ktorá slúži najmä na medzinárodné porovnávanie výdavkov verejnej správy podľa funkcií verejnej správy.

Ekonomická klasifikácia vecne vymedzuje bežné a kapitálové výdavky bez odkazu na daňový predpis pri obstarávaní hmotného a nehmotného majetku.

K § 5

Ustanovenie tohto paragrafu sa vzťahuje na štátne účelové fondy, ktoré sú samostatné právnické osoby zriadené zákonom s cieľom financovania osobitných úloh. Navrhovaná úprava sa zásadne nelíši od doterajšej úpravy. Za záväzky fondu neručí štátny rozpočet a naopak, pričom finančné vzťahy medzi štátnym rozpočtom a štátnym účelovým fondom sú určené dotáciou štátnemu fondu.

V súčasnosti sú osobitným zákonom zriadené dva štátne účelové fondy a to Štátny fond rozvoja bývania a Štátny fond likvidácie jadrovoenergetických zariadení a nakladania s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi.

Prostriedky štátneho účelového fondu sa majú zásadne využívať len na plnenie osobitných úloh, t.j. na účel, na ktorý bol fond zriadený. Správu štátneho fondu vykonáva ústredný orgán štátnej správy ustanovený zákonom. Tento ústredný orgán štátnej správy predkladá ministerstvu financií každoročne návrh rozpočtu štátneho fondu, prehľad pohľadávok a záväzkov a návrh záverečného účtu fondu.

Zdroje štátneho fondu a spôsob ich použitia vymedzuje zákon, ktorým sa tento fond zriaďuje.

Štátne účelové fondy sú súčasťou sektora verejnej správy a nakladanie s prostriedkami fondu je nakladaním s verejnými prostriedkami. Tieto fondy nemôžu zriadiť a ani založiť inú právnickú osobu.

K § 6

Štátny rozpočet je základným ekonomickým nástrojom finančnej politiky štátu. Je základnou (rozhodujúcou) zložkou rozpočtu verejnej správy. Vo všeobecnosti sú jeho obsahom rozpočtované

príjmy, rozpočtované výdavky a finančné operácie so štátnymi finančnými aktívami a ďalšie operácie, ktoré ovplyvňujú stav štátnych finančných aktív a pasív, napr. tovarové deblokácie. Štátny rozpočet schvaľuje národná rada zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok, ktorým sa schvaľuje limit výdavkov štátneho rozpočtu, maximálna výška schodku alebo minimálna výška prebytku štátneho rozpočtu. Zákon o štátnom rozpočte môže ustanoviť, že niektoré príjmy kapitol štátneho rozpočtu sú záväzným ukazovateľom kapitoly štátneho rozpočtu. Zákonom o štátnom rozpočte sa budú výdavky na úhradu preneseného výkonu štátnej správy obciam a vyšším územným celkom určovať pre príslušnú kapitolu vždy ako záväzný ukazovateľ štátneho rozpočtu. Podrobné členenie príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu určí zákon o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok. Ministerstvo financií je zo zákona oprávnené podrobnejšie rozpísať záväzne ukazovatele schválené zákonom o štátnom rozpočte v rámci rozpisu záväzných ukazovateľov všetkým správcom kapitol štátneho rozpočtu. Ministerstvu financií zákon ukladá povinnosť zverejňovania údajov štátneho rozpočtu v lehote najneskôr do 60 dní od nadobudnutia účinnosti zákona o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok.

K § 7

Rovnako ako v predchádzajúcej právnej úprave zákona o rozpočtových pravidlách aj v navrhovanom zákone sa špecifikujú daňové príjmy štátneho rozpočtu okrem tých, ktoré sú osobitným zákonom ustanovené za príjmy rozpočtov obcí, vyšších územných celkov alebo osobitných právnických osôb, napr. prijímatelia 2% dane z príjmov. Prioritu medzi príjmami štátneho rozpočtu si naďalej zachovávajú dane a poplatky od právnických a fyzických osôb, ktorých sídlo alebo bydlisko je nielen na území Slovenskej republiky ale i mimo územia Slovenskej republiky.

V príjmoch štátneho rozpočtu sú premietnuté rozpočtové vzťahy vyplývajúce z pristúpenia Slovenskej republiky k Európskej únii, napr. príjem ako podiel (v súčasnosti 25 %) na vybraných finančných prostriedkoch odvádzaných do rozpočtu Európskej únie ako kompenzácia výdavkov súvisiacich s výberom nielen cla a poľnohospodárskych poplatkov, ale i ostatných tradičných vlastných zdrojov odvádzaných Slovenskou republikou do rozpočtu Európskej únie. Uvádzaný podiel odvádza do príjmov štátneho rozpočtu Colné riaditeľstvo Slovenskej republiky. Podiel 25 % na odvodoch z produkcie cukru je Pôdohospodárskou platobnou agentúrou odvádzaný tiež do príjmov štátneho rozpočtu.

V nadväznosti na nábeh Štátnej pokladnice sa precizovalo ustanovenie vo vzťahu k úročeniu účtov Štátnej pokladnice vedených v NBS alebo v inej banke a úročeniu účtov klientov Štátnou pokladnicou ako aj vo vzťahu k výnosom z vykonávaných finančných operácií Štátnou pokladnicou.

Ďalším podstatným zdrojom sú príjmy kapitol štátneho rozpočtu, vratky odvodov, príspevkov a dotácií po ich zúčtovaní so štátnym rozpočtom, výnosy z prostriedkov štátneho rozpočtu.

V nadväznosti na sankcie za porušenie finančnej disciplíny v prípade prostriedkov EÚ je príjmom štátneho rozpočtu penále za porušenie finančnej disciplíny z prostriedkov Európskej únie znížené o úrok z omeškania stanovený Európskou úniou pre Slovenskú republiku.

Pokiaľ iné právne akty Európskej únie neurčia inak, prostriedky Európskej únie definované v odseku 2 sa stávajú súčasťou príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

K § 8

Oproti doterajšiemu vymedzeniu výdavkov štátneho rozpočtu sa v novom zákone precizovalo toto ustanovenie vo vzťahu k výdavkom na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy obciam a vyšším územným celkom, ktoré sú hradené z výdavkov štátneho rozpočtu. Výdavky štátneho rozpočtu ďalej tvoria najmä výdavky na činnosť štátnych rozpočtových organizácií a príspevky štátnym príspevkovým organizáciám a ostatné výdavky ustanovené zákonom o štátnom

rozpočte. Výdavkom sú i prostriedky štátneho rozpočtu určené na spolufinancovanie programov Slovenskej republiky a Európskej únie a prostriedky umožňujúce poskytovať medzinárodnú pomoc rozvojovým a najmenej rozvinutým krajinám a ďalšie výdavky ustanovené osobitnými zákonmi.

Výdavkom štátneho rozpočtu podľa zdrojových možností štátneho rozpočtu sú aj dotácie zo štátneho rozpočtu. Ako dotácie sa poskytujú aj vyššie uvedené výdavky na prenesený výkon štátnej správy. Použitie prostriedkov dotácií podlieha povinnému zúčtovaniu so štátnym rozpočtom. Dotácie možno poskytnúť v súlade so zákonom; ak zákon neupravuje spôsob a ďalšie podmienky, správca kapitoly môže v súlade so splnomocnením v tomto ustanovení vydať nižšiu právnu normu.

Výdavky na odvody do rozpočtu Európskej únie s výnimkou cla, poľnohospodárskych poplatkov a odvodov z produkcie cukru sa rozpočtujú v štátnom rozpočte. Ide o výdavky na odvody zo zdroja založeného na dani z pridanej hodnoty a zo zdroja založeného na hrubom národnom produkte vrátane podielu na financovaní korekcie Veľkej Británie.

Výdavkami štátneho rozpočtu sú aj výdavky podľa osobitných zákonov, ktorými sú napr. finančné prostriedky na náhradu ujmy spôsobenej štátom, na náhradu straty pri zabezpečovaní výkonov vo verejnom záujme, výdavkami sú aj úroky a poplatky spojené so správou schodku štátneho rozpočtu a štátneho dlhu.

V nadväznosti na zaradenie prostriedkov Európskej únie do príjmov štátneho rozpočtu, na ich použitie je potrebné v štátnom rozpočte rozpočtovať príslušné výdavky.

Aj naďalej sa navrhuje ochrana prostriedkov štátneho rozpočtu a prostriedkov Európskej únie voči exekúcii podľa osobitného predpisu.

Novým spôsobom oproti doterajšiemu právnomu predpisu sa navrhuje možnosť nevyčerpané kapitálové výdavky v príslušnom roku použiť aj v nasledujúcom roku s tým, že sa súčasne zavádza záväzná oznamovacia povinnosť správcov kapitol. Okrem kapitálových výdavkov sa navrhuje rovnakým spôsobom používať aj prostriedky rozpočtované na použitie prostriedkov Európskej únie a prostriedkov štátneho rozpočtu na spolufinancovanie a výdavkov na vojenské účely rozpočtované v bežných výdavkoch, na ktoré bude potrebný súhlas ministra financií. Správca kapitoly bude povinný v lehote do 20. novembra príslušného rozpočtového roka oznámiť ministerstvu financií objem prostriedkov, ktoré predpokladá, že nebudú v danom roku použité a predpokladá ich použitie v nasledujúcom roku; v prípade bežných výdavkov na vojenské účely je potrebné vyžiadať súhlas ministra financií vopred. Ministerstvo financií bude vykonávať rozpočtové opatrenie - trvalo viazať (bez možnosti uvoľnenia viazania do konca roka) výdavky v oznámenej výške; výnimku tvoria prostriedky EÚ + spolufinancovanie zo ŠR, u ktorých sa bude k 15. decembru upresňovať výška prenášaná do nasledujúceho roka na použitie. To znamená, že po 20. novembri je aj napriek oznámeniu ešte možné uhrádzať platby v súlade s nariadeniami EÚ.

V týchto prípadoch nedochádza aj k presunu finančných prostriedkov do nasledujúceho roka, ale ide len o prenesenie nevyčerpaných limitov. Ide o systémovú zmenu oproti doterajšiemu systému, kedy sa v prípade poskytnutej časovej výnimky prevádzali aj prostriedky na osobitné účty (napr. dofinancovania programov) a prostriedky sa považovali za výdavok toho roka, v ktorom boli rozpočtované.

Z uvedeného vyplýva, že tie nevyčerpané prostriedky k 31. decembru, ktoré správca kapitoly neoznámia do 20. novembra, nemôže použiť v nasledujúcom roku a zostávajú v štátnom rozpočte ako nevyčerpané.

V prípade bežných výdavkov sa navrhuje bežné výdavky, ktoré sú poskytnuté ako transfér konečnému užívateľovi a sú poskytnuté v poslednom štvrtroku, možnosť čerpať až do konca prvého

štvrtroka nasledujúceho roka. Navrhované oprávnenie vyplýva z doterajších skúseností pri poskytovaní príspevkov a dotácií k záveru roka, kedy subjekty nie z vlastného zavinenia nestihnú prostriedky použiť do konca roka. Súčasne s týmto oprávnením sa ruší splnomocňovacie ustanovenie pre poskytovanie časových výnimiek.

Návrhom odseku 7 a 8 sa systémovo rieši oprávnenie prekročiť schodok schválený zákonom na príslušný rok, resp. povinnosť znížiť schodok a to v prípadoch kladného/záporného salda (rozdielu) presunutých prostriedkov z predchádzajúceho roka a prostriedkov presúvaných do nasledujúceho roka podľa odseku 6.

K § 9

Kapitoly štátneho rozpočtu predstavujú organizačné usporiadanie príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu a ich klasifikácia je súčasťou rozpočtovej klasifikácie. V predložennom návrhu sa zabezpečuje jeden z cieľov reformy verejných financií a to znížiť počet rozpočtových kapitol a priblížiť sa počtom k ostatným členským krajinám EÚ. Z tohto dôvodu sa navrhovaným vymedzením kapitol sa podstatne znižuje ich počet oproti doterajšiemu stavu. Návrh reaguje na pripravovanú reformu ústredných orgánov štátnej správy.

Súčasťou tohto ustanovenia sú aj práva a povinnosti správcu každej kapitoly. Doterajšie práva a povinnosti sa v podstate zachovávajú. Vo vzťahu k doterajšiemu systému uzatvárania kontraktov so svojimi organizáciami a väzbe určenia príspevku príspevkovým organizáciám na jednotku výkonu sa navrhuje upustiť od doterajšej praxe a namiesto sýhrnu výkonov bude správca kapitolysúhrn úloh a činností, ktoré má organizácia v danom roku zabezpečiť, sa bude určovať pri rozpise rozpočtu na príslušný rok.

K § 10

Zákonodarný orgán – národná rada zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok schvaľuje aj výšku a použitie rezerv na rozpočtový rok. Rozpočtové rezervy možno použiť na nevyhnutné a nepredvídané výdavky, ako i v prípade výpadku alebo zníženia rozpočtovaných príjmov. Tak ako v minulosti sa tvorí rozpočtová rezerva vlády a rozpočtová rezerva predsedu vlády.

Vytvára sa spoločná rezerva na administrovanie prostriedkov Európskej únie a odvodov Európskej únie. Táto rezerva bude slúžiť aj pre potreby predvstupových nástrojov.

K § 11

V prípade neschválenia zákona o štátnom rozpočte na nasledujúci rozpočtový rok národnou radou do konca bežného roka, nastáva rozpočtové provizórium, ktoré trvá od začiatku nasledujúceho roka do nadobudnutia účinnosti zákona o štátnom rozpočte. V prípade rozpočtového provizória sa rozpočtové hospodárenie riadi vládnym návrhom štátneho rozpočtu. Ak nemožno tak postupovať, uplatňuje sa v rámci rozpočtového provizória zákon o štátnom rozpočte na predchádzajúci rok. Limitujú sa výdavky štátneho rozpočtu v každom mesiaci podielom 1/12 celkových výdavkov uplatňovaného štátneho rozpočtu a zvýšených výdavkov podľa § 8 ods. 6. Do pôsobnosti ministra financií spadá určenie záväzných ukazovateľov výdavkov štátneho rozpočtu.

Zákon ustanovuje, ktoré výdavky štátneho rozpočtu v jednotlivých mesiacoch rozpočtového provizória možno prekročiť.

K § 12

Znenie tohto ustanovenia preberá doterajšiu úpravu v nadväznosti na ústavný zákon o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu. Vojnovým štátnym rozpočtom sa bude riadiť rozpočtové hospodárenie Slovenskej republiky v čase vojny a v čase vojnového stavu.

K § 13

V navrhovanom ustanovení sa definujú štátne finančné aktíva a štátne finančné pasíva, ich tvorba a použitie. Explicitne sa ustanovuje, že finančné operácie so štátnymi finančnými aktívami nie sú súčasťou príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu, t.j. uskutočňujú sa mimo príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu. Oproti doterajšiemu stavu sa aj návratné finančné výpomoci a iné pôžičky navrhuje v prípade potreby poskytovať len zo štátnych finančných aktív. Následne aj ich splácanie bude plynúť do štátnych finančných aktív. V navrhovanom ustanovení sa prvýkrát definuje, čo sa rozumie správou štátnych finančných aktív. Správu štátnych finančných aktív a pasív vykonáva ministerstvo financií. V nadväznosti na pôsobnosť Agentúry na riadenie dlhu a likvidity a Štátnej pokladnice môžu zabezpečovať činnosti správy štátnych finančných aktív aj tieto subjekty.

K § 14

V nadväznosti na predmet úpravy zákona, vymedzenie verejnej správy a rozpočtu verejnej správy v predchádzajúcich častiach zákona sa navrhuje upraviť rozpočtový proces pre celú verejnú správu, výsledkom ktorého je vypracovanie návrhu rozpočtu verejnej správy vrátane návrhu zákona o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok. V rozpočtovom procese má osobitné postavenie ministerstvo financií, ktoré riadi celý rozpočtový proces a usmerňuje vypracovanie návrhu rozpočtu. Vypracovanie návrhu rozpočtu verejnej správy, osobitne štátneho rozpočtu, vychádza z východísk rozpočtu verejnej správy, ktoré schvaľuje vláda. Návrh podielu schodku rozpočtu verejnej správy na hrubom domácom produkte sa určuje už pri schvaľovaní východísk vo vláde. Výška tohto podielu sa určuje v nadväznosti na cieľovú hodnotu, platnú pre Európsku úniu – maastrichtské kritériá. Pre vypracovanie návrhu rozpočtu verejnej správy je nevyhnutná súčinnosť všetkých subjektov verejnej správy.

V návrhu tohto ustanovenia sa ukladajú povinnosti pre jednotlivé subjekty verejnej správy pri príprave a prerokovávaní ich návrhov rozpočtov podľa osobitných predpisov a navrhujú sa termíny predkladania návrhu rozpočtu verejnej správy na rokovanie vlády SR a národnej rady SR. Štátny rozpočet na príslušný rozpočtový rok sa schvaľuje zákonom o štátnom rozpočte. Termín predloženie národnej rade vládou sa zachováva, t.j. 15. október a termín pre ministerstvo financií na predloženie návrhu rozpočtu vláde sa navrhuje 15. august.

K § 15

Súčasťou rozpočtového procesu v štátnom rozpočte sú aj rozpočtové opatrenia, ktorými možno meniť záväzné ukazovatele štátneho rozpočtu.

Rozpočtovými opatreniami sa zabezpečuje úhrada výdavkov, ktoré nie sú v rozpočte zabezpečené a úhrada je nevyhnutná pre hospodárstvo Slovenskej republiky. Rozsah na vykonanie rozpočtových opatrení určuje zákon o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok.

K § 16

Súčasťou rozpočtových opatrení sú aj rozpočtové opatrenia – presuny prostriedkov v rámci záväzných ukazovateľov príslušného rozpočtu, na vykonanie ktorých má oprávnenie správca kapitoly, to znamená že presunmi nemôže zmeniť záväzné ukazovatele.

K § 17

Tieto rozpočtové opatrenia vykonáva ministerstvo financií v súlade so splnomocnením podľa zákona o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok. Z hľadiska kapitol ide o také zmeny v rozpočte, ktorými dochádza k zmene záväzných ukazovateľov a tieto sú v právomoci ministerstva financií. V odseku 2 je riešený postup ministerstva financií a dotknutých subjektov v prípade, že k rozpočtovému opatreniu - povolené prekročenie výdavkov dochádza z dôvodu delimitácie alebo prechodu úloh z jedného orgánu alebo organizácie na iný orgán alebo organizáciu. Ministerstvo

financií môže vykonať dotknuté rozpočtové opatrenie len v prípade predloženia vzájomne odsúhlasených delimitačných protokolov.

K § 18

Viazaním rozpočtových prostriedkov, ako jedným druhom rozpočtových opatrení sa zamedzuje možnosť ďalšieho použitia takto viazaných prostriedkov. Viazanie v kapitolách vykonáva ministerstvo financií v nadväznosti na rozhodnutie vlády, ak dochádza k nesúladu medzi príjmami a výdavkami štátneho rozpočtu, aj vtedy, keď sa povoľuje súčasne prekročiť výdavky na ťarchu iného záväzného ukazovateľa alebo z dôvodu delimitácie.

Viazanie rozpočtových prostriedkov sa uplatní aj pri započítaní záväzku rozpočtovej organizácie v nadväznosti na započítanie daňovej alebo colnej pohľadávky podľa zákona o správe daní a poplatkov a colného zákona.

Ministerstvo financií bude viazať prostriedky v bežnom roku podľa oznámenia správcu kapitoly vo výške, v ktorej nepoužité prostriedky prenáša do nasledujúceho roku.

Súčasne sa ukladá povinnosť viazania pre správcu kapitoly a rozpočtovú organizáciu napríklad v prípade neplnenia príjmov.

K § 19

Pravidlá rozpočtového hospodárenia, ktorých úprava je v piatej časti návrhu zákona sa vzťahuje rovnako ako rozpočtový proces na celú verejnú správu. Základné pravidlá hospodárenia s verejnými prostriedkami musia byť rovnaké pre všetky subjekty, ktoré s verejnými prostriedkami hospodária alebo ich používajú. Medzi základné zásady patrí účelovosť a časovosť používania verejných prostriedkov. Účel použitia verejných prostriedkov je určený zákonmi, vydanými pre jednotlivé subsektory verejnej správy, napríklad zákon o vysokých školách, zákon o sociálnom poistení, o zdravotnom poistení, zákon o Slovenskom pozemkovom fonde ale aj zákon o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok. V nadväznosti na plné programové rozpočtovanie v niektorých rozpočtových kapitolách je účel použitia prostriedkov štátneho rozpočtu určený zámerom a cieľom programov.

Novým spôsobom sa navrhuje úprava vo vzťahu k druhej zásade rozpočtového hospodárenia a to časovosti. Zásadou je, aby sa prostriedky rozpočtované na príslušný rozpočtový rok v danom roku aj skutočne použili.

V odseku 2 tohto paragrafu sa vytvára priestor, aby v niektorých prípadoch bolo možné, najmä ak to umožňujú osobitné zákony, nevyčerpané prostriedky použiť v nasledujúcom rozpočtovom roku, ako aj tie prostriedky, o ktorých tak ustanoví tento zákon. Tento zákon vytvára priestor pre kapitálové výdavky a prostriedky EÚ a prostriedky štátneho rozpočtu na spolufinancovanie k prostriedkom EÚ na použitie v nasledujúcom roku za podmienok upravených v ustanovení § 8.

Novo sa upravuje možnosť poskytovať preddavky. Podmienky ich poskytovania upravuje pre celú verejnú správu ako aj pre poskytovanie preddavkov z verejných prostriedkov inými právnickými osobami rovnako. Oproti doterajším predpisom sa umožňuje poskytnúť preddavok, ak bol v zmluve dohodnutý bez obmedzenia jeho výšky ale limituje sa obdobie, na ktoré je možné preddavok poskytnúť a to na obdobie troch mesiacov. Z uvedeného vyplýva, že v prípade obstarávania tovarov a služieb z verejných prostriedkov, ak dodávateľ požaduje poskytnúť preddavok, jeho výška sa dohodne v zmluve. Súčasne je potrebné zo strany poskytovateľa zvážiť jeho výšku v nadväznosti na povinnosť hospodárne a efektívne nakladať s verejnými prostriedkami. Rovnako dôležité je v zmluve dohodnúť postup v prípade, že do troch mesiacov dodávateľ práce vo výške poskytnutého preddavku nevykoná alebo tovar nedodá. Napríklad je potrebné dohodnúť vrátenie preddavku, ak nebude

v zákonnej lehote (tri mesiace) zúčtovaný alebo dohodnúť sankcionovanie. Uvedený návrh reaguje na podnety praxe a na súčasné odberateľsko-dodávateľské vzťahy s tým, že umožňuje poskytnutie preddavku aj vo vyššom objeme ako doteraz, ale súčasne zabezpečuje, aby poskytnutím preddavku neboli verejné zdroje využívané na dlhodobé úverovanie dodávateľov.

Ďalšou zmenou pri poskytovaní preddavkov je povinnosť poskytnutý preddavok vporiadať do konca rozpočtového roka.

Návrh súčasne tak ako doteraz výnimkuje z povinnosti zmluvnej dohody niektoré preddavky za vymenované dodávky. Rovnako výnimkuje zúčtovanie v danom roku niektorých poskytnutých preddavkov.

Navrhovaným ustanovením odseku 5 sa v súlade s doterajším ustanovením rozširuje tvrdé rozpočtové obmedzenie na celú verejnú správu s cieľom zabrániť vytváraniu nových záväzkov – zvyšovaniu stavu záväzkov za príslušný rozpočtový rok vo všetkých subjektoch verejnej správy nielen v rozpočtových a príspevkových organizáciách ako doteraz, t.j. sprísňuje sa a obmedzuje možnosť uzatvárať obchody, ktoré nie sú v rozpočte zabezpečené (najmä ku koncu rozpočtového roka) a dopredu sa počíta s tým, že sa uhradia z rozpočtu nasledujúceho rozpočtového roka a tým zaťažia rozpočet nasledujúceho roka.

Týmto návrhom sa nezamedzuje uzatváranie zmlúv na viacročné obdobie napr. nájomných zmlúv, zmlúv na obstaranie investícií, ktoré svojim obsahom predurčujú predpoklad zabezpečenia určitých zdrojov v nasledujúcich rozpočtoch, z dôvodu doby obstarania, resp. spôsobu platenia nájomného. Príslušná časť výdavkov, ktorá sa má použiť v roku uzatvorenia zmluvy však musí byť v rozpočte zabezpečená. Z uvedeného vyplýva, že na uzatvorenie takýchto zmlúv bude mať subjekt oprávnenie, pretože sa nenapĺňa druhá podmienka a to, že sa zaťažia nasledujúce roky z dôvodu nedostatku zdrojov v bežnom roku.

Nedodržanie navrhovaného ustanovenia je podľa § 31 návrhu zákona považované za porušenie finančnej disciplíny s uplatnením sankcie - uloženie pokuty za prekročenie oprávnenia od 1 000 Sk do 300 000 Sk podľa závažnosti porušenia.

Takáto úprava nevylučuje možnosť subjektov verejnej správy uzatvárať zmluvy, ktorých plnenie je rozložené na viac rokov. Cieľom je nepresúvať zaťaženie vyplývajúce z uzavretej zmluvy v roku jej podpísania na nasledujúci rok, t.j. v roku uzatvorenia zmluvy je nevyhnutné zabezpečenie alikvotnej časti nákladov v rozpočte na tento rok.

Zásadným spôsobom sa obmedzuje prijímanie úverov a ručenie v celom sektore verejnej správy s cieľom zamedziť vytváraniu neadekvátneho dlhu verejnej správy. Podľa ustanovení odseku 14 bude môcť poskytovať úvery a pôžičky len ten subjekt verejnej správy, ktorému to umožní tento zákon alebo osobitný predpis. Napríklad v štátnej správe prijímať úvery môže len ministerstvo financií v mene vlády, ide o vládny úver, a poskytovať pôžičky ministerstvo školstva (študentské pôžičky).

K § 20

Samostatnou časťou zákona sa navrhuje upraviť základné finančné vzťahy s Európskou úniou. Navrhuje sa obdobná úprava nakladania prostriedkov EÚ ako doteraz. Systémovo sa rieši, vzhľadom na účinnosť zákona, kedy už bude Slovenská republika riadnym členom EÚ, povstupová pomoc, ako sú štrukturálne fondy a Kohézny fond a priame platby do pôdohospodárstva, t.j. tie prostriedky EÚ, ktoré budú súčasťou príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu. Predvstupová pomoc bude dobiehať podľa doterajších predpisov, čo rieši prechodné ustanovenie zákona. Prostriedky EÚ, ktoré budú zaraďované do príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu budú v Slovenskej republike poskytované konečným prijímateľom, ako aj celé finančné riadenie bude prebiehať v súlade s Koncepciou

finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, ktoré schválila vláda. V súčasnosti sa pripravuje ďalší materiál na schválenie vládou, ktorý upraví spôsob vykazovania a finančného zabezpečenia iregularít pri nakladaní s prostriedkami EÚ. Uvedené dokumenty podrobne upravujú predmetnú problematiku vrátane finančných tokov.

Vo vzťahu k zisteným prípadným nezrovnalostiam sa budú vyporiadať tieto nezrovnalosti s osobitným účtom ministerstva financií a nie so štátnym rozpočtom, ako doteraz.

Úroky z prostriedkov Európskej únie poskytnutých SR na financovanie spoločných programov podporovaných zo štrukturálnych fondov použije Slovenská republika v súlade s článkom 32 ods. 2 nariadenia č. 99/1260/ES na tú istú formu pomoci, na ktorú boli prostriedky Európskej únie poskytnuté.

V súvislosti s odvodom vlastných zdrojov do rozpočtu ES sa zriaďujú účty, na ktoré budú vlastné zdroje pripisované. Účty budú vedené v štátnej pokladnici a to analyticky podľa typu zdroja (podľa Článku 6 (1) a Článku 9 Nariadenia (ES, Euratom) č. 1150/2000). Z týchto účtov budú následne vlastné zdroje prevedené na účet vedený v štátnej pokladnici ministerstvom v mene Európskej komisie, a to v rámci časových limitov stanovených v Nariadení (ES, Euratom) č. 1150/2000. Na účet v mene Komisie sa budú mesačne pripisovať aj prostriedky na odvody do Európskej únie zo zdroja založeného na DPH a HNP z výdavkov štátneho rozpočtu.

K § 21

V navrhovanom ustanovení sa zhodne upravuje právne postavenie rozpočtových a príspevkových organizácií financovaných zo štátneho rozpočtu, rozpočtu obce alebo rozpočtu vyšších územných celkov. Tieto organizácie sú vždy právnickými osobami a možno ich zriadiť zákonom alebo rozhodnutím ústredného orgánu štátnej správy, obce alebo vyššieho územného celku.

V prípade rozpočtových organizácií nedochádza k zásadným zmenám, zákon ich naďalej definuje ako právnické osoby štátu, obce alebo vyššieho územného celku, ktoré sú svojimi príjmami a výdavkami zapojené na štátny rozpočet, rozpočet obce alebo rozpočet vyššieho územného celku.

Zásadnou zmenou v príspevkových organizáciách, ako právnických osobách štátu, obce alebo vyššieho územného celku je charakter vykonávaných činností a to netrhového charakteru, v súlade s vecnou pôsobnosťou zriaďovateľa, ktorý takúto organizáciu zriaďuje a podiel výrobných nákladov krytých tržbami, ktorý musí byť menší ako 50 %. Všetky príspevkové organizácie, ktoré spĺňajú tieto kritériá sú zaradené do sektora verejnej správy v súlade s metodikou ESA 95, t.j. Štatistický úrad vedie register organizácií patriacich do tohto sektora. Tržby sa vykazujú spolu za hlavnú i podnikateľskú činnosť.

Určenie výrobných nákladov a určenie tržieb, ktoré sa na tieto účely posudzujú určí opatrenie ministerstva financií č. 1407/2003 -92, na ktoré sa v poznámke pod čiarou odkazuje (MF SR pripravuje novelizáciu uvedeného opatrenia). Zároveň sa v odseku 13 určuje, za akých podmienok musí zriaďovateľ zrušiť príspevkovú organizáciu, t.j. ak prestane plniť úlohy pre zriaďovateľa, pre ktoré si ju zriadil a v prípade, že prestane hospodáriť tak, že spĺňa podmienku 50 % uvedenú vyššie a to najmenej dva roky po sebe.

Oprávnenie na zriaďovanie rozpočtových a príspevkových organizácií, určenie funkcie zriaďovateľa sa oproti doterajšej úprave v zásade nemení. V návrhu sa bližšie upravuje postup pri zmene podriadenosti organizácií, t.j. pri zmene zriaďovateľa v rámci štátnej správy, resp. v rámci samosprávy. Súčasne sa precizuje ustanovenie o zmene spôsobu financovania organizácií, čo sa nepovažuje za transformáciu, ak dochádza k zmene spôsobu financovania u toho istého zriaďovateľa, t.j. z rozpočtovej formy hospodárenia na príspevkovú a naopak.

Z nižšej právnej normy (výnos MF SR) sa preberá do zákona obsah zriaďovacej listiny. Vo vzťahu k zmene formy hospodárenia rozpočtovej a príspevkovej organizácie sa precizuje znenie v tom, že môže ísť vždy len o zmenu spôsobu financovania z rozpočtovej na príspevkovú, resp. z príspevkovej na rozpočtovú organizáciu.

K § 22

Z pohľadu financovania je rozpočtová organizácia zapojená príjmami a výdavkami na štátny rozpočet, rozpočet obce alebo rozpočet vyššieho územného celku. Zostavuje svoj rozpočet príjmov a výdavkov, pričom sa riadi záväznými ukazovateľmi štátneho rozpočtu a záväznými ukazovateľmi určenými zriaďovateľom.

Vnútorne organizačné jednotky rozpočtových organizácií hospodária v rámci rozpočtu rozpočtovej organizácie so zverenými preddavkami.

Nadalej sa zachováva možnosť vzájomného započítania príjmov a výdavkov v rozpočtovej organizácii za rovnakých podmienkach ako v súčasnosti.

Rozpočtová organizácia sústreďuje všetky príjmy svojho rozpočtu na svojom príjmovom rozpočtovom účte a výdavky realizuje zo svojho výdavkového účtu, pričom sa jej umožňuje sústreďovať svoje príjmy na iných účtoch a realizovať rozpočtové výdavky z iných účtov len v prípadoch, ktoré určuje tento alebo osobitný zákon. Ak ide o klienta Štátnej pokladnice, vedie účty v Štátnej pokladnici.

V prípade prenájmu majetku štátu v jej správe je štátna rozpočtová organizácia povinná príjem z tejto činnosti odvieť do štátneho rozpočtu.

Nadalej rozpočtová organizácia nemôže využívať jednu z foriem prenajímania a obstarávania predmetov dlhodobej spotreby prostredníctvom finančného leasingu, t.j. prenájomom, po ukončení ktorého a po zaplatení poslednej splátky a kúpnej ceny dochádza k prevodu vlastníckeho práva z prenajímateľa na nájomcu veci (nájom veci s právom kúpy prenajatej veci) okrem prípadov leasingových splátok nájomného z prostriedkov Európskej únie a z prostriedkov štátneho rozpočtu určených na spolufinancovanie spoločných projektov SR a EÚ. Ide o Európsky sociálny fond, ktorý umožňuje obstaráť majetok formou leasingu.

Návrh zákona neupravuje odpisovanie majetku v rozpočtových organizáciách a v príspevkových organizáciách, odpisovanie sa od 1. januára 2005 bude riadiť zákonom o účtovníctve. Návrh neobsahuje prechodné ustanovenie na riešenie odpisovania majetku už odpisovaného podľa doterajších predpisov z dôvodu, aby sa účtovná jednotka mohla samostatne rozhodnúť, či doodpisuje majetok podľa doterajších predpisov a nemala majetok rôzne odpisovaný, pokiaľ sa tak sama nerozhodne.

K § 23

Rozpočtová organizácia v rámci osobitosti rozpočtového hospodárenia je oprávnená v prípadoch taxatívne určených zákonom prekračovať limit výdavkov. Dary, združené prostriedky, dotácie a granty a prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti vedie na samostatnom mimorozpočtovom účte, pričom tieto zdroje pred použitím odvedie na osobitný príjmový účet pre doplnkové zdroje a výdavky uskutoční prostredníctvom svojho výdavkového účtu. Uvedený režim neplatí pre prostriedky poskytnuté zo zahraničia v cudzej mene na platby v cudzej mene v tuzemsku a do zahraničia.

Výdavky súvisiace so stravovaním v školských zariadeniach tak ako doteraz uhrádza rozpočtová organizácia priamo z bežného účtu. Režim poskytovania preddavkov preddavkovým organizáciám (napr. zastupiteľským úradom) zostal nezmenený.

K § 24

Príspevková organizácia je zapojená na štátny rozpočet, rozpočet obce alebo na rozpočet vyššieho územného celku príspevkom. Aj naďalej môže vykonávať podnikateľskú činnosť, na ktorú potrebuje súhlas zriaďovateľa, táto činnosť musí byť zisková a slúži na doplnenie zdrojov v hlavnej činnosti. Príjmy a výdavky realizuje prostredníctvom účtov vedených v Štátnej pokladnici v súlade so zákonom o Štátnej pokladnici.

Na rozdiel od rozpočtovej organizácie môže príspevková organizácia realizovať finančný leasing za podmienky, že bude nájomné uhrádzať z vlastných zdrojov.

Vychádzajúc zo zásad verejného obstarávania zmluvu o finančnom leasingu (nájom veci s právom kúpy prenajatej veci) môže uzavrieť až po vyhodnotení ponúk minimálne troch nezávislých uchádzačov.

Poskytnutie príspevku zriaďovateľom limituje vyrovnanosť rozpočtu príspevkovej organizácie, t.j. príspevok má zabezpečovať vyrovnanosť rozpočtu. Súčasne sa oprávňuje príspevková organizácia použiť príspevok na bežnú prevádzku aj na krytie odpisov a to vo výške určenej zriaďovateľom.

Tak ako doteraz je v kompetencii zriaďovateľa krátenie alebo zvýšenie jeho príspevku v prípadoch určených zákonom.

Príspevková organizácia zúčtováva finančné vzťahy s rozpočtom zriaďovateľa, prípadne so štátnym rozpočtom.

Podmienkou dosiahnutia vyššieho hospodárskeho výsledku ako rozpočtovaného je dodržanie kvality služieb, plnením úloh, dodržaním podmienok, za ktorých boli príspevkovej organizácii určené záväzné úlohy a limity. Mechanizmus eliminovania stratového hospodárenia príspevkových organizácií ostáva zachovaný aj s následnou povinnosťou zrušenia príspevkovej organizácie, príp. jej zmeny na rozpočtovú organizáciu.

K § 25

Doterajší právny stav zostáva zachovaný. Z nižšej právnej normy (výnos) sa preberajú ustanovenia týkajúce sa zdrojov fondu reprodukcie a použitia tohto fondu ako i rezervného fondu príspevkovej organizácie. Straty minulých rokov a strata bežného roku sa naďalej prednostne eliminuje z rezervného fondu príspevkovej organizácie.

K § 26

Navrhované ustanovenie zachováva odplatnosť poskytovania výkonov rozpočtových a príspevkových organizácií právnickým a fyzickým osobám, pričom sa uplatňuje zákon o cenách. S cieľom zabránenia možnému zakladaniu konkurencie pri poskytovaní výkonov rozpočtovými a príspevkovými organizáciami sa súčasne upravuje článkom III tohto návrhu zákon o cenách, v ktorom sa určuje podmienka pri určovaní ceny poskytovaných výkonov (pri tvorbe cien dohodov je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa výkony neposkytovali v nižšej cene ako sú náklady na tieto výkony, čo nevylučuje vyššiu cenu ako sú náklady). Z uvedeného systému je výnimkované poskytovanie výkonov štátnymi rozpočtovými organizáciami v ich pôsobnosti navzájom, pri ktorom sa uplatňuje zásada bezplatnosti.

Ustanovenie odseku 1 sa rozširuje o obdobné ustanovenie aj voči obecným rozpočtovým organizáciám a rozpočtovým organizáciám VÚC ohľadne vzájomného poskytovania výkonov v pôsobnosti týchto organizácií navzájom za podmienky, že ide o toho istého zriaďovateľa (u jednej obce alebo VÚC) a za podmienky, že o tom rozhodne obecné zastupiteľstvo, resp. zastupiteľstvo VÚC.

Rozpočtová organizácia s výnimkou ministerstva financií nemôže vystavovať, avalovať, nadobúdať a prijímať zmenky. Ministerstvo financií uvedenými spôsobmi môže konať jedine pri správe štátneho

dlhu a pri správe štátnych záruk. Iné cenné papiere je rozpočtová organizácie oprávnená nadobúdať a vydávať len v prípade ustanovenia tejto možnosti týmto alebo osobitným zákonom. Obdobný režim platí i pre prevzatie záruky za splatenie menovitej hodnoty cenných papierov a splatení výnosu.

Príspevková organizácia nie je oprávnená na vystavovanie dlhopisov a na vystavovanie, avalovanie, nadobúdanie a prijímanie zmeniek.

Navrhované ustanovenie v odseku 3 nemení doterajší režim pri úhrade výdavkov z prostriedkov štátneho rozpočtu za mesiac december až v mesiaci január. Možnosť poukázania finančných prostriedkov na účet cudzích prostriedkov za účelom dosiahnutia možnosti úhrady určených výdavkov za december v januári sa vzťahuje na mzdy, odvody poistného a na dávky sociálnej pomoci. V nasledujúcom roku príspevková organizácia uhradí tieto výdavky z bežného účtu. V prípade nevyčerpania uvedených prostriedkov rozpočtových a príspevkových organizácií do konca februára, zákon ukladá takto prevedené prostriedky vrátiť.

Ďalšími právami príspevkových a rozpočtových organizácií je možnosť použitia kapitálových výdavkov na technické zhodnotenie prenajatého majetku v prípade trvania doby nájmu min. štyri roky od zhodnotenia, ak uvedené organizácie sú nájomcom, možnosť zaplatať členského príspevku z rozpočtu na základe súhlasu zriaďovateľa, tvorba osobitných fondov len v súlade so zákonom o účtovníctve. V súlade so zákonom o účtovníctve vedú účtovníctvo a predkladajú účtovnú uzávierku.

Osobitné postavenie pri prijímaní a poskytovaní úverov a pôžičiek ako i pri vstupe do úverových vzťahov má ministerstvo financií a Agentúra pre riadenie dlhu a likvidity.

V nadväznosti na pripravovaný zákon o študentských pôžičkách bude pôžičky študentom poskytovať v mene ministerstva školstva ním poverená právnická osoba.

K § 27

Oprávnenie združovať prostriedky pre rozpočtové a príspevkové organizácie sa ponecháva v rovnakom rozsahu ako v doterajšej právnej úprave.

K § 28

Z doterajšej právnej úpravy rozpočtových pravidiel sa bez zmeny preberá zásada, že rozpočtová organizácia nie je oprávnená vykonávať podnikateľskú činnosť, výnimkou sú tie rozpočtové organizácie, v prípade ktorých možnosť vykonávania podnikateľskej činnosti ustanovuje osobitný zákon.

Príspevková organizácia môže podnikateľskú činnosť vykonávať so súhlasom zriaďovateľa a nad rámec hlavnej činnosti, na ktorú bola zriadená.

Pri stratovej podnikateľskej činnosti k 30. septembru je nevyhnutné túto stratu do konca roka vyrovnáť alebo ukončiť podnikateľskú činnosť.

K § 29

Záverečný účet verejnej správy vrátane štátneho záverečného účtu predstavuje výsledky hospodárenia za celú verejnú správu za príslušný rozpočtový rok. Návrh štátneho záverečného účtu spracováva ministerstvo financií, ktoré riadi práce na jeho vypracovaní. Návrh záverečného účtu kapitoly zostavuje správa kapitoly.

Ustanovuje i obsah záverečného účtu verejnej správy. Výsledky hospodárenia verejnej správy zverejňuje ministerstvo štvrtročne.

K § 30

Navrhovaným ustanovením sa určuje zodpovednosť za hospodárenie jednotlivých subjektov verejnej správy. Za hospodárenie s prostriedkami štátneho rozpočtu aj naďalej zodpovedá vláda národnej rade.

K § 31

V návrhu zákona sa novým spôsobom pristupuje k porušeniu disciplíny. Zavádza sa inštitút porušenia finančnej disciplíny, ktorý je širší ako doterajšie porušenie rozpočtovej disciplíny. Ide aj o nový prístup k nazeraniu na porušenie finančnej disciplíny s tým, že sa vzťahuje na všetky verejné prostriedky, s ktorými hospodária subjekty verejnej správy, resp. ktoré poskytli ďalším právnickým a fyzickým osobám v rámci svojej pôsobnosti.

V odseku 1 sa v písmenách a) až n) taxatívne vymenúvajú jednotlivé typy porušenia finančnej disciplíny. Za jednotlivé porušenia finančnej disciplíny sa v ďalších odsekoch navrhuje rôzne sankcionovanie podľa závažnosti porušenia. Nie všetky sankcie sú finančnej povahy, za menej závažné porušenia sa navrhuje uplatniť sankciu nefinančnej povahy. Tieto nefinančné postihy sa navrhuje uplatniť subjektom, ktorý porušil disciplínu a to voči tomu zamestnancovi, ktorý je zodpovedný za porušenie.

Za najzávažnejšie porušenie finančnej disciplíny sa považuje použitie prostriedkov na iný účel, ako boli určené [písmeno a) odseku 1]. Aby bolo možné jednoznačne preukázať, že došlo k zmene účelu, je potrebné poskytovať prostriedky s určením konkrétneho použitia, napr. na zabezpečenie konkrétnej akcie, na obstaranie konkrétneho majetku, nákupu auta, na samosprávne funkcie, na podporu projektu.

Sankcie finančnej povahy za ďalšie porušenia finančnej disciplíny sa navrhujú alternatívne podľa typu porušenia a to formou odvodu, penále a pokuty.

Navrhovaný systém sankcionovania je miernejší ako doteraz, pritom neupravuje inštitút úľav.

1. Odvod vrátane penále za každý deň porušenia sa ukladá len v jedinom prípade.
2. Umožňuje sa do skončenia kontroly vysporiadať nezákonný stav a v takomto prípade uložiť penále len v polovičnej výške.
3. Sadzba penále sa znižuje na polovicu.
4. Maximálne penále sa znižuje z dvojnásobku na jednonásobok istiny.
5. Zavádza sa ukladanie pokút s „minimálnou“ spodnou hranicou až do sumy 100 tis. resp. 300 tis. Sk podľa závažnosti porušenia.
6. Upravuje sa hranica, pri ktorej sa sankcia neukladá z 3000 na 5000 Sk.

Zároveň sa zjednocuje prístup ukladania sankcií subjektom, ktoré porušili finančnú disciplínu tým, že sa upúšťa od viazania rozpočtových prostriedkov rozpočtovým organizáciám za porušenie finančnej disciplíny, t.j. aj rozpočtovým organizáciám sa bude ukladať odvod, penále a pokuty.

Oproti doterajšej právnej úprave zákon neupravuje kontrolnú pôsobnosť za verejné prostriedky, ktorá bude predmetom pripravovanej novely zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite.

Vzhľadom k tomu, že porušenie finančnej disciplíny vrátane sankcií sa vzťahuje na celú verejnú správu, v návrhu sa upravuje, kto sankcie ukladá, t.j. kontrolný orgán alebo orgán dozoru štátu.

K § 32

Navrhovaným ustanovením sa umožňuje ministerstvu financií za nesplnenie povinností vyplývajúcich z tohto zákona príslušnému subjektu uložiť pokutu až do výšky 1 mil. Sk.

K § 33

Ponecháva sa platná právna úprava so zachovaním povinnosti predkladateľom zákonov a všeobecne záväzných právnych predpisov uviesť a zdôvodniť predpokladané finančné dopady predkladaných zákonov a predpisov na rozpočet verejnej správy, ako i predložiť návrhy na financovanie týchto dopadov.

K § 34

Návrhom tohto ustanovenia sa subjektom verejnej správy umožní v nevyhnutnom rozsahu uhrádzať zo svojich rozpočtov aj reprezentačné a propagačné výdavky; podrobnosti pre rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie sú v súčasnosti upravené výnosom Ministerstva financií SR č. 22044/2002-48 zo 17.12.2002 v znení výnosu č. 2021/2003-42 z 18.3.2003.

K § 35

Ponecháva sa platná právna úprava zodpovednosti za porušenie finančnej disciplíny subjektom (rozpočtovej alebo príspevkovej organizácie) v prípade jeho premeny alebo pri prechode zriaďovateľskej funkcie na obec či vyšší územný celok na nový subjekt, pričom sankcie sa uložia v závislosti od právnej formy hospodárenia nového subjektu.

K § 36

Navrhuje sa splnomocniť ministerstvo financií na vydanie nižšej právnej normy k tomuto zákonu na podrobnosti hospodárenia s verejnými prostriedkami a o hospodárení s prostriedkami rozpočtových a príspevkových organizácií.

K § 37

Navrhovanými prechodnými ustanoveniami sa rieši:

- zostavenie návrhu rozpočtu verejnej správy v roku 2004 na rok 2005 až 2007,
- zostavenie návrhu rozpočtu verejnej správy podľa rozpočtovej klasifikácie, platnej na nasledujúci rozpočtový rok,
- uplatnenie doterajších predpisov pri kontrolách a konaniach začatých pred účinnosťou tohto zákona a konaniach začatých po účinnosti tohto zákona v prípade, ak výkon kontroly začal pred účinnosťou tohto zákona,
- uplatnenie § 35 pri prechode zodpovednosti v prípade porušenia rozpočtovej disciplíny podľa doterajších predpisov,
- povinnosť doviazania rozpočtových prostriedkov za porušenie rozpočtovej disciplíny pri nedokončenom viazaní alebo rozdelenom viazaní na niekoľko rokov,
- povinnosť zriaďovateľa zosúladiť pomery príspevkových organizácií v jeho pôsobnosti s týmto zákonom do konca roka 2006,
- nakladanie s predvstupovými prostriedkami,
- zostavenie štátneho záverečného účtu za rok 2004.

K § 38

Zrušuje sa platná právna úprava rozpočtových pravidiel, ktorá sa nahrádza týmto zákonom.

K Čl. II

K bodu 1

Navrhuje sa nové znenie odsekov 1 a 2 v nadväznosti na nový zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy, z ktorého sa preberá aj nová terminológia a premietajú sa zmeny v rozsahu rozpočtových kapitol. Klienti štátnej pokladnice sa určujú vymenovaním podľa písmen a) až l).

K bodu 2

Mení sa poznámka pod čiarou k odkazu 9 príkladmo na osobitné zákony, ktoré upravujú existenciu vnútorných organizačných jednotiek napríklad na vysokoškolský zákon.

K bodu 3

Súčasnú podmienku vedenia účtov Štátnej pokladnice v cudzej mene výhradne v Národnej banke Slovenska nie sú dostatočné na vykonávanie konverzií, uzatváranie a riadenie devízového rizika v reálnom čase. Takéto podmienky sú možné iba v komerčnom sektore.

K bodu 4

Upravuje sa rozsah klientov, ktorým ŠP úročí účty. Súčasné znenie zákona neumožňuje úročenie zdrojov z vlastnej podnikateľskej činnosti a z ostatných mimorozpočtových prostriedkov, ktoré boli doteraz klientom Štátnej pokladnice úročené v komerčných bankách, napr. účty cudzích prostriedkov.

K bodu 5

Precizuje sa znenie vo vzťahu k oprávneniu Štátnej pokladnice.

K bodu 6

Umožňuje sa Štátnej pokladnici zabezpečovať pre svojich klientov cezhraničný platobný styk aj v banke a pobočke zahraničnej banky.

K bodom 7 a 8

Úprava súvisí so zmenou rozsahu rozpočtových kapitol.

K bodu 9

Navrhovanou úpravou sa ruší povinnosť zostavovania 12 – mesačného a 3 – mesačného finančného plánu a zrušenie povinnosti realizácie výdavkov do výšky 1/12, resp. 1/10 rozpočtu bežných výdavkov pre klienta ministerstva financií pri realizácii rozpočtu rozpočtovej kapitoly Všeobecná pokladničná správa a pri realizácii platieb súvisiacich so štátnym dlhom. Prijatím tejto úpravy nebude ministerstvo financií predkladať štátnej pokladnici finančné plány za kapitolu VPS, ktorú ministerstvo spravuje a rovnako výdavky tejto kapitoly nebudú obmedzované výškou 1/12, resp. 1/10 výdavkov. Súčasne sa vypustením textu reaguje na zmenu rozsahu rozpočtových kapitol.

K bodom 10 a 11

V súčasnom znení zákona o Štátnej pokladnici nie je komplexne riešená problematika prijatých a platených úrokov, poplatkov ako aj výnosov a nákladov spojených so správou účtov Štátnej pokladnice a účtov klientov Štátnej pokladnice vo väzbe na príjmy a výdavky štátneho rozpočtu. Uvedené úpravy spresňujú a kompletizujú túto problematiku.

K bodu 12

V nadväznosti na skutočnosť, že v tomto zákone sa neustanovuje konkrétny postup pri odpisovaní majetku subjektov verejnej správy a ani odpisovanie majetku štátu, pričom zámerom je upustenie od väzby na daňové predpisy pri odpisovaní majetku, zo zákona o štátnej pokladnici sa vypúšťa ustanovenie, ktoré ukladalo povinnosť klientom štátnej pokladnice odpisovať majetok podľa daňového zákona a to rovnomerne.

K bodu 13

Vzhľadom na úpravu § 2 ods. 2 z ktorého bol vypustený pojem „Vnútorná organizačná jednotka“ sa prenáša odkaz 9 až do tohto ustanovenia. Súčasne sa z odkazu vypúšťa odvolanie sa na zákon o rozpočtových pravidlách najmä z dôvodu, aby vnútorná organizačná jednotka pre potreby ŠP nebola spájaná iba s preddavkovou organizáciou uvedenou v zákone o rozpočtových pravidlách.

K bodu 14

Zabezpečuje sa zosúladienie textu zákona v súvislosti s vypustením písmena g) z § 12 ods. 1.

K bodu 15

Zabezpečuje sa zosúladienie označenia odseku v súvislosti s vložením nového odseku 2 v § 12 zákona v predchádzajúcej novele zákona. Ide o súvisiacu úpravu aj do ustanovenia v § 13.

K bodu 16

§ 21a sa vypúšťa z dôvodu duplicity s § 22 ods. 2 zákona.

K bodu 17

Celý text zákona sa zosúladuje so znením návrhu na úpravu § 2 ods. 1 a 2.

K Čl. III

Navrhovaným doplnením cenového zákona sa reaguje na ustanovenie § 26 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, podľa ktorého rozpočtové a príspevkové organizácie poskytujú svoje výkony odplatne v súlade s cenovým predpisom. S cieľom zabránenia možnému zakladaniu konkurencie pri poskytovaní výkonov rozpočtovými a príspevkovými organizáciami sa v zákone o cenách dopĺňa ustanovenie § 12 o nový odsek 5, podľa ktorého rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie predávajú svoje výkony za cenu minimálne vo výške nákladov na výrobu tovaru, ktorým môže byť podľa § 1 ods. 1 tohto zákona výrobok, služba, výkon, práca, nájom.

K Čl. IV, V, VI, XI a XII

V nadväznosti na potrebu zosúladienia dotknutých zákonov s týmto zákonom sa subjektom verejnej správy ukladá povinnosť predložiť vláde návrh svojho rozpočtu na príslušný rozpočtový rok do 15. augusta, ak vláda neurčí inak a súčasne sa zosúladujú dotknuté zákony s týmto zákonom vo vzťahu k úverom.

K Čl. VII

K bodom 1 a 2

Dotknuté ustanovenia predmetného zákona sa zosúladujú s novým zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy je základným zákonom upravujúcim pravidlá nakladania s prostriedkami štátneho rozpočtu. Ponechaním dotknutých ustanovení vo vysokoškolskom zákone by bol tento zákon v rozpore s rozpočtovými pravidlami.

K Čl. VIII, IX a X

V nadväznosti na úpravu doterajších rozpočtových kapitol v novom zákone o rozpočtových pravidlách verejnej správy je potrebné v dotknutých zákonoch upraviť zapojenie na štátny rozpočet tých subjektov, ktoré v novom systéme nebudú mať samostatnú kapitolu.

K Čl. XIII

K bodu 1

Vypustením samostatnej kapitoly Súhrnný finančný vzťah k obciam a vyšším územným celkom sa znenie zosúladuje s návrhom zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy v časti kapitol štátneho rozpočtu.

K bodu 2

Ustanovenie sa zosúladuje s novým zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy, aby nebolo

v rozpore so zákonom, ktorý je základným zákonom upravujúcim pravidlá nakladania s prostriedkami štátneho rozpočtu.

K bodu 3

Vzhľadom k úprave v zákone o rozpočtových pravidlách verejnej správy je znenie odseku 7 neopodstatnené. Išlo by o duplicitu.

K Čl. XIV

Úpravou navrhovanou v bode 1 sa zabezpečuje, aby sa v priebehu roka schválením zákonov v priebehu roka nezvyšoval schodok štátneho rozpočtu, ktorý parlament v rámci zákona o štátnom rozpočte schválil a rovnako schválením zákonov v priebehu roka nedochádzalo k vzniku schodku alebo k zvýšeniu schodku napr. Sociálnej poisťovne alebo iných subjektov verejnej správy, ktorým parlament schválil rozpočet napr. vyrovnaný. Preto je potrebné, aby takéto zákony prijaté v priebehu roka, ktoré zakladajú nároky nadobudli účinnosť až od nového roka.

Navrhovaným ustanovením v bode 2 sa zabezpečuje v prípade predloženia pozmeňujúceho alebo doplňujúceho návrhu k zákonu o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok, ktorý má vplyv na schodok verejnej správy schválený vládou, komplexnosť podaného návrhu z hľadiska kvantifikácie vplyvu na schodok verejnej správy.

K Čl. XV

Ustanovenie sa navrhuje zmeniť z dôvodu, aby tretia osoba mohla postúpiť daňovú pohľadávku ďalšej právnickej osobe, ktorou môže byť len právnická osoba so 100 % majetkovou účasťou štátu alebo právnická osoba zriadená zákonom. Uvedené vyplynulo zo záverov rokovania vlády SR.

K Čl. XVI

Účinnosť niektorých ustanovení návrhu zákona (čl. I § 4 ods. 4 , § 37 ods. 1 a 2 a čl. XV) sa navrhuje dňom vyhlásenia z dôvodu zostavenia rozpočtu verejnej správy na roky 2005 až 2007 podľa platných ustanovení tohto zákona, účinnosť väčšiny ostatných ustanovení sa navrhuje od 1.1.2005.

Návrh zákona bol schválený vládou Slovenskej republiky dňa 21. apríla 2004.

Mikuláš Dzurinda v. r.

predseda vlády
Slovenskej republiky

Ivan Mikloš v. r.

podpredseda vlády a minister financií
Slovenskej republiky